

Hem>Domstolsförfaranden>Tvistemål>Vilket lands domstol är behörig?

Vilket lands domstol är behörig?

Belgien

1 Ska jag väcka talan vid en allmän domstol eller vid en specialdomstol (t.ex. en arbetsdomstol)?

Se nedan.

2 Om målet är av sådan natur att det ska prövas av allmän domstol, hur kan jag veta vid vilken domstol talan ska väckas?

2.1 Gör det skillnad mellan lägre och högre instanser bland de allmänna domstolarna (t.ex. distriktsdomstolar som lägre domstolar och regionala domstolar som högre domstolar), och på vilken nivå ska mitt mål i så fall prövas?

Inledning

Med hänsyn till de särskilda inslagen i det belgiska rättssystemet kommer vi för tydlighetens skull att behandla frågorna 1 och 2.1 tillsammans.

Man bör först skilja mellan behörighet i sak (*compétence d'attribution/volstrekte bevoegdheid*, även kallad materiell behörighet *compétence matérielle/matiërele bevoegdheid*) och territoriell behörighet (*compétence territoriale/territoriale bevoegdheid*).

I varje talan framställs ett yrkande, vilket i många fall även har ett penningvärde. Lagstiftaren avgör omfattningen av den materiella behörigheten genom att närmare ange arten och storleken av de yrkanden som domstolen får pröva.

Svaren på frågorna 1 och 2.1 avser materiell behörighet.

Domstolarna i lägre instans har inte behörighet i hela Belgien. Enligt lagen är landet uppdelat i domstolsområden (underdistrikt, distrikt osv.). Varje domstol har endast behörighet i sitt geografiska område. Detta kallas territoriell (eller geografisk) behörighet. En beskrivning av denna behörighet återfinns i svaret på fråga 2.2.

Obegränsad behörighet: distriktsdomstolen

Distriktsdomstolen (*tribunal de première instance/rechtbank van eerste aanleg*) har så kallad obegränsad behörighet (*plénitude de compétence/volheid van bevoegdheid*). Det innebär att denna domstol, till skillnad från andra domstolar, kan pröva alla mål, även de som faller inom andra domstolars behörighetsområde.

I artikel 568 i processlagen (*Code judiciaire/Gerechtelijk Wetboek*) föreskrivs att distriktsdomstolen är behörig att pröva varje talan, förutom en talan som väcks direkt till appellationsdomstolen (*cour d'appell/hof van beroep*) eller kassationsdomstolen (*Cour de cassation/Hof van Cassatie*). Distriktsdomstolens obegränsade behörighet är således villkorad, eftersom en svarande kan bestrida domstolens behörighet grundat på att en annan domstol har särskild behörighet. Distriktsdomstolen har dessutom ett antal exklusiva befogenheter. Vissa tvister ska hänskjutas till distriktsdomstolen även om tvisteföremålets värde understiger 2 500 euro, till exempel tvister som rör personers rättsliga ställning.

Övriga domstolar

Här följer en förteckning över övriga domstolar och en kort beskrivning av deras materiella behörighet.

a) Fredsdomaren

Enligt artikel 590 i processlagen har fredsdomaren (*juge de paix/vrederechter*) allmän behörighet för alla anspråk som understiger 2 500 euro, förutom om talan enligt lag uttryckligen ska prövas av en annan domstol. Förutom denna allmänna behörighet har fredsdomaren i vissa ärenden särskild behörighet (se artiklarna 591, 593 och 594 i processlagen) eller exklusiv behörighet (artiklarna 595 och 597 i processlagen) oberoende av tvisteföremålets storlek. Exempel på områden där fredsdomstolen har särskild behörighet är tvister om hyreskontrakt, gemensam egendom, ledningsrätter och andra servitut och underhållsbidrag. Fredsdomaren är behörig att upprätta adoptionshandlingar och faderskapsintyg. Brådskande ärenden om expropriationer och försegling av egendom hör också till fredsdomarens exklusiva behörighet.

b) Polisdomstolen

Enligt artikel 601 a i processlagen, prövar polisdomstolen (*tribunal de policel/politierechtbank*) alla anspråk på ersättning för skador till följd av trafikolyckor, oavsett belopp. Detta är en exklusiv behörighet.

c) Handelsdomstolen

Enligt artikel 573 i processlagen prövar handelsdomstolen (*tribunal de commerce/rechtbank van koophandel*) i första instans tvister mellan näringsidkare, dvs. tvister mellan personer eller företag som bedriver näringsverksamhet och där tvisten rör sådana handlingar som utförts inom ramen för denna verksamhet som inte faller under en annan domstols särskilda behörighet.

Även en person som inte är näringsidkare kan välja att väcka talan vid handelsdomstolen. Handelsdomstolen prövar även tvister som rör växlar och skuldebrev.

Förutom dessa allmänna befogenheter har handelsdomstolen i vissa fall även särskild och exklusiv behörighet. De områden som omfattas av särskild behörighet anges i artikel 574 i processlagen. Det rör sig t.ex. om tvister som rör kommersiella företag, sjöfartsmål och mål som rör inlandssjöfart. Enligt artikel 574.2 i processlagen har handelsdomstolen exklusiv behörighet vid varje talan och tvist som är en direkt följd av konkurs och ackordsuppgörelser enligt konkurslagen av den 8 augusti 1997 (*loi du 8 août 1997 sur les faillites/faillissementswet van 8 augustus 1997*) och lagen om företags kontinuitet av den 31 januari 2009 (*loi du 31 janvier 2009 relative à la continuité des entreprises/wet van 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen*), när dessa omfattas av den särskilda lag som reglerar konkurs och ackordsuppgörelser.

d) Arbetsdomstolen

Arbetsdomstolen (*tribunal du travail/arbeidsrechtbank*) är den främsta specialdomstolen, och den har i huvudsak i behörighet i de ärenden som den särskilt tilldelas. Dessa beskrivs i artikel 578 och följande artiklar i processlagen och avser

arbetsrättsliga tvister,
arbetsplatsolyckor och yrkesskador, samt
socialförsäkringstvister.

Arbetsdomstolen har exklusiv behörighet att ålägga de administrativa påföljder som föreskrivs i de lagar och förordningar som det hänvisas till i artiklarna 578–582 i processlagen och i lagen om administrativa böter vid brott mot vissa socialförsäkringslagar (*loi relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales/wet betreffende de administratieve geldboeten in geval van inbreuk op sommige sociale wetten*), samt i en talan som avser kollektivt skuldreglering.

e) Underrätternas ordförande – interimistiska förfaranden

I artiklarna 584–589 i processlagen föreskrivs att ordförandena för distriktsdomstolen, handelsdomstolen och arbetsdomstolen i brådskande fall får förordna om interimistiska åtgärder i frågor som faller under respektive domstols behörighet (det interimistiska förfarandet (*référé/kort geding*)). Villkoret är att saken är brådskande och att det interimistiska förordnandet endast är provisoriskt och därmed inte påverkar utgången i målet. Exempel på sådana förordnanden är beslut om sakkunnigutredningar, hörande av vittnen osv.

f) Utmättningsdomaren

Utmättningsdomaren (*juge des saisies/beslagrechter*, se artikel 1395 i processlagen) prövar alla yrkanden som rör kvarstad (*saisies conservatoires/bewarende beslagen*), verkställighet av domar och åtgärder som vidtagits av den avdelning för underhållskrav som inrättats genom lagen av den 21 februari 2003 om inrättande av en avdelning för underhållskrav vid den federala finansmyndigheten (*loi du 21 février 2003 créant un Service des créances alimentaires au sein du SPF Finances/wet van 21 februari 2003 tot oprichting van een Dienst voor alimentatievordering bij de FOD Financiën*).

g) Ungdomsdomstolen

Även om skyddet av ungdomar är en fråga för de belgiska gemenskaperna (dvs. de enheter som tillsammans utgör den federala staten Belgien) är organisationen av ungdomsdomstolarna ändå en federal fråga, och regleras av den federala lagen om ungdomsskydd av den 8 april 1965 (*loi relative à la protection de la jeunesse du 8 avril 1965/wet op de jeugdbescherming van 8 april 1965*). Ungdomsdomstolen (*tribunal de la jeunesse/jeugdrechtbank*) är en avdelning inom distriktsdomstolen som koncentrerar sig på ungdomsskyddsfrågor.

h) Familjedomstolen

Familjedomstolen (*tribunal de la famille/familierechtbank*) har behörighet i alla familjerättsliga tvister. De har framför allt (artikel 572 a i processlagen) behörighet vid

tvister mellan makar och personer som lever i ett registrerat samboförhållande,

tvister angående föräldransvar,

tvister angående underhållsskyldigheter,

tvister angående makars förmögenhetsförhållanden.

2.2 Territoriell behörighet (är domstolen i stad A eller domstolen i stad B behörig i mitt fall)?

2.2.1 Huvudregeln om territoriell behörighet

Det belgiska rättssystemet bygger på principen att käranden har en valmöjlighet. Den allmänna regeln anges i artikel 624.1 i processlagen. Normalt väcker käranden talan vid domstolen på den ort där svaranden eller en av svarandena har sin hemvist (*domicile/woonplaats*).

Vad händer om svaranden är en juridisk person? En juridisk persons hemvist är den plats där den juridiska personen har sitt säte (*siège/hoofdzetel*), dvs. där företagets administrativa huvudkontor ligger.

2.2.2 Undantag från huvudregeln

2.2.2.1 När kan jag välja mellan domstolen i den ort där svaranden bor och någon annan domstol?

I vissa fall kan käranden välja att väcka talan vid en annan domstol. Alternativen beskrivs framför allt i artikel 624.2–4 i processlagen. Förutom att väcka talan vid domstolen på den ort där svaranden eller en av svarandena har sin hemvist, kan käranden välja att väcka talan vid någon av följande domstolar:

Domstolen på den ort där de omtvistade förpliktelseerna, eller en av dessa, har uppstått eller där de har fullgjorts, håller på att fullgöras eller ska fullgöras.

Domstolen på en ort som valts för fullgörandet av handlingen i fråga.

Domstolen på den ort där ett exekutionsbiträde (*huissier de justice/gerechtsdeurwaarder*) har talat med svaranden personligen, om svaranden eller svarandena saknar fast adress i Belgien eller utomlands.

Enligt rättspraxis har ordföranden vid domstolen på den ort där beslutet ska verkställas även territoriell behörighet vid interimistiska förordnanden.

Vad gäller underhållsbidrag föreskrivs i artikel 626 i processlagen att en talan om underhållskrav som rör rätten till socialt integrationsstöd kan väckas vid domstolen på den ort där käranden (dvs. den förälder som har rätt till underhållsbidrag) har sin hemvist.

Bestämmelserna i artiklarna 624 och 626 gäller dock endast så länge inte annat föreskrivs, vilket innebär att parterna kan avvika från dem. Parterna kan följaktligen avtala om behörig domstol i varje enskilt fall, vilket i sin tur innebär att en eventuell tvist endast kan tas upp av en viss distriktsdomstol.

Det finns dock några undantag från denna grundprincip om valfrihet.

I lagstiftningen anges ett antal fall där käranden inte kan välja domstol. Dessa förtecknas framför allt i artiklarna 627–629 i processlagen. Det rör sig till exempel om följande:

Tvister om anställningsavtal (artikel 627.9): Behörig domstol är domstolen på den ort där gruvan, fabriken, arbetsplatsen, butiken eller kontoret ligger och, generellt, där företagets verksamhet bedrivs, där yrket utövas eller där företaget, föreningen eller sammanslutningen har sitt driftställe.

Ansökningar om äktenskapsskillnad eller hemskillnad på grund av att det råder djup och varaktig söndring i äktenskapet (artikel 628.1): Behörig domstol är domstolen på den ort där makarna senast hade gemensam hemvist eller där svaranden har hemvist.

Även i dessa fall finns det fortfarande viss valfrihet. Artikel 630 i processlagen ger parterna möjlighet att komma överens om att avvika från dessa bestämmelser efter det att tvisten har uppstått. Överenskommelser som ingås innan tvisten uppstår är dock ogiltiga.

2.2.2.2 När måste jag välja en annan domstol än domstolen i den ort där svaranden bor?

I vissa fall, framför allt i de fall som beskrivs i artiklarna 631–633 i processlagen, har en enda domstol exklusiv territoriell behörighet. Käranden har då inte något val, och det går inte att avtala om behörig domstol, vare sig innan eller efter att en tvist uppstår. Det rör sig bland annat om följande fall:

Konkurs (artikel 631.1 i processlagen): Handelsdomstolen på den ort där näringsidkaren hade sin huvudsakliga verksamhetsplats eller, om det är en juridisk person, sitt huvudkontor, den dag då konkursansökan ingavs eller talan väcktes. Sekundär konkurs: Handelsdomstolen på den ort där konkursgäldenären har sin verksamhetsplats. Om det finns flera verksamhetsplatser är den domstol där ansökan först ingavs behörig.

Ackordsuppställning (artikel 631.2 i processlagen): Behörig domstol är handelsdomstolen på den ort där gäldenären hade sin huvudsakliga verksamhetsplats eller, om det är en juridisk person, sitt huvudkontor, den dag då ansökan ingavs.

Tvister som rör tillämpningen av skattelagen (artikel 632 i processlagen): Behörig domstol är den domstol som har sitt säte på samma ort som appellationsdomstolen för den plats där det skattekontor ligger som fattade beslut om att skatten skulle eller ska uppbäras. Om tvisten inte avser uppbörd av skatt är det domstolen på den ort där det skattekontor ligger som fattade det omtvistade beslutet som är behörig domstol. Om förhandlingarna förs på tyska har distriktsdomstolen i Eupen dock ensam behörighet.

Yrkanden som avser kvarstad och verkställighetsåtgärder (artikel 633): Domstolen på den ort där säkerhetsåtgärden vidtas är behörig, om inte annat föreskrivs i lag. I händelse av ett beslut om utmätning av fordran på tredje man (*saisie-arrêt/beslag onder derden*) är behörig domstol domstolen på den ort där berörd tredje man (sekundogäldenären) har hemvist. Om sekundogäldenärens hemvist inte är känd eller om han eller hon har hemvist utomlands, är domstolen på den ort där åtgärden verkställs behörig (se även artikel 22.5 i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område).

2.2.2.3 Kan parterna själva utse en domstol som annars skulle vara obehörig?

Som redan påpekats är bestämmelserna i artiklarna 624 och 626 dispositiva, vilket innebär att de gäller så länge inte annat avtalats och att parterna därför kan avvika från dem. Parterna kan följaktligen avtala om behörig domstol i varje enskilt fall, vilket i sin tur innebär att en eventuell tvist endast kan tas upp av en viss distriktsdomstol.

När det gäller de fall som anges artiklarna 627–629 i processlagen kan avtal om domstols behörighet inte ingås innan tvisten har uppstått. Av artikel 630 framgår emellertid att sådana avtal är tillåtna om de ingås efter det att en tvist har uppstått.

I de fall som beskrivs i artiklarna 631–633 i processlagen får avtal om val av domstol inte ingås.

3 Om målet är av sådan natur att det ska prövas av specialdomstol, hur kan jag veta vilken specialdomstol jag ska vända mig till?

Denna fråga besvaras i svaret på frågorna 1 och 2.

Länkar

Relevanta artiklar i processlagen: [Federala justitiemyndigheten](#)

Klicka på *Législation consolidée/Geconsolideerde wetgeving* (konsoliderad lagstiftning).

Under *Nature juridique/Juridische aard*, välj *Code judiciaire/Gerechtigd Wetboek* (processlagen).

Skriv in '624' i fältet *Mot(s)/Woord(en)* (ord).

Klicka på *Recherche/Opzoeking* (sök).

Klicka på *Liste/Lijst* (lista).

* Klicka på *Justice de A à Z/Justitie van A tot Z* (lagstiftning från A till Ö).

* Välj: *Cours: compétence/Hoven: bevoegdheid* (Domstolar: behörighet).

För hjälp med att hitta den domstol som har territoriell behörighet: [Federala justitiemyndigheten](#)

Klicka på *Compétence territoriale/Territoriale bevoegdheid* (territoriell behörighet).

Senaste uppdatering: 25/09/2019

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.